A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2024. december 19.*

„Előzetes döntéshozatal – Menekültpolitika – 604/2013/EU rendelet – A 3. cikk (2) bekezdése – A menedékkérőnek a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam részére történő átadása – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 4. cikke – Az embertelen vagy megalázó bánásmód veszélye – A felelős tagállamban fennálló, a menekültügyi eljárást és a kérelmezőkre vonatkozó befogadási feltételeket illető rendszerszintű hiányosságokból eredő embertelen vagy megalázó bánásmód valós veszélyére vonatkozó bizonyítékok és bizonyítási szint – A menedékkérők átvételének és visszavételének a felelős tagállam általi felfüggesztése”

A C-185/24. és C-189/24. sz. [Tudmur][i] egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Észak-Rajna-Vesztfália tartomány közigazgatási felsőbírósága, Németország) a Bírósághoz 2024. március 7-én és 8-án érkezett, 2024. február 14-i határozataival terjesztett elő az

RL (C-185/24),

QS (C-189/24)

és

a **Bundesrepublik Deutschland**

között folyamatban lévő eljárásokban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: K. Jürimäe tanácselnök (előadó), K. Lenaerts, a Bíróság elnöke, M. Gavalec, Csehi Z. és F. Schalin bírák,

főtanácsnok: M. Szpunar,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

* Az eljárás nyelve: német.

[i] A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a német kormány képviseletében J. Möller és R. Kanitz, meghatalmazotti minőségben,

– a dán kormány képviseletében D. Elkan, M. Jespersen és C. Maertens, meghatalmazotti minőségben,

– a francia kormány képviseletében R. Bénard és O. Duprat-Mazaré, meghatalmazotti minőségben,

– az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítői: L. D'Ascia és D. G. Pintus avvocati dello Stato,

– az osztrák kormány képviseletében A. Posch, J. Schmoll és M. Kopetzki, meghatalmazotti minőségben,

– a finn kormány képviseletében H. Leppo, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében A. Katsimerou és B. Schima, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek az egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2013. június 26-i 604/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 180., 31. o.; helyesbítés: HL 2018. L 33., 6. o.; a továbbiakban: „Dublin III" rendelet) 3. cikke (2) bekezdése második albekezdésének értelmezésére irányulnak.

2 E kérelmeket két szír állampolgár és a Bundesrepublik Deutschland (Németországi Szövetségi Köztársaság) között a menedékjog iránti kérelmeiket elutasító és az Olaszországba való kitoloncolásukat elrendelő határozatok tárgyában folyamatban lévő jogviták keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 Az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 4. cikke értelmében:

„Senkit sem lehet kínzásnak, embertelen vagy megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni."

4 A „Dublin III” rendelet (4) és (5) preambulumbekezdése szerint:

„(4) A tamperei következtetések azt is megállapították, hogy a [közös európai menekültügyi] rendszernek rövid időn belül ki kell terjednie egy világos és alkalmazható módszer kialakítására is a menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározása céljából.

(5) E módszernek mind a tagállamok, mind az érintett személyek vonatkozásában tárgyilagos és méltányos szempontokon kell alapulnia. Lehetővé kell tennie különösen a felelős tagállam gyors meghatározását, hogy a nemzetközi védelem megadására vonatkozó eljáráshoz való hatékony hozzáférés biztosított legyen, és a nemzetközi védelem iránti kérelmekkel kapcsolatos gyors döntéshozatal ne kerüljön veszélybe.”

5 Ugyanezen rendeletnek „A nemzetközi védelem iránti kérelem elbírálására vonatkozó eljáráshoz való jog [helyesen: A nemzetközi védelem iránti kérelemre vonatkozó vizsgálati eljáráshoz való jog]” című 3. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok megvizsgálják azon harmadik országbeli állampolgárnak, vagy azon hontalan személynek a nemzetközi védelem iránti kérelmét, aki egy tagállam területén nyújtja be azt, ideértve annak határát és a tranzitzónákat. A kérelmet az a tagállam köteles megvizsgálni, amely a III. fejezetben előírt feltételek szerint felelős.

(2) Amennyiben az e rendeletben felsorolt feltételek alapján egyetlen tagállam sem jelölhető ki felelősként, a nemzetközi védelem iránti kérelem elbírálásáért [helyesen: megvizsgálásáért] azon tagállam felelős, amelynél először nyújtották be azt.

Amennyiben egy kérelmezőt lehetetlen az elsődlegesen felelősnek kijelölt tagállamnak átadni, mivel megalapozott okokból feltételezhető, hogy az adott tagállamban a menekültügyi eljárásnak és a kérelmezőkre vonatkozó befogadási feltételeknek szisztematikus [helyesen: rendszerszintű] hiányosságai vannak, aminek eredményeként a [Charta] 4. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmód kockázata áll fenn, a felelős tagállam meghatározására vonatkozó eljárást lefolytató tagállam tovább vizsgálja a III. fejezetben meghatározott feltételeket annak megállapítása érdekében, hogy egy másik tagállam kijelölhető-e felelős tagállamnak.

Amennyiben az átadás e bekezdés értelmében nem lehetséges egyetlen, a III. fejezetben meghatározott feltételek alapján kijelölt tagállamnak sem, illetve annak az első tagállamnak sem, amelyben a kérelem benyújtásra került, a felelős tagállam meghatározására vonatkozó eljárást lefolytató tagállam lesz a felelős tagállam.”

A német jog

6 A legutóbb a 2023. december 19-i törvénnyel (BGBl. 2023 I 382. o.) módosított Asylgesetz (a menedékjogról szóló törvény) 2008. szeptember 2-án kihirdetett változata (BGBl. 2008 I, 1798. o.) 29. §-ának (1) bekezdése értelmében:

„A menedékjog iránti kérelem elfogadhatatlan, ha

1. a menekültügyi eljárás lefolytatásáért egy másik tagállam felelős

a) a [»Dublin III« rendelet] alapján

[…]”

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

7 RL és QS mindketten szír állampolgárok. 2021. december 30-án, illetve 2022. február 15-én menedékjog iránti kérelmet nyújtottak be Németországban.

8 Az Eurodac-adatbázisban szereplő információk alapján azonban az Olasz Köztársaságot azonosították a két menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállamként.

9 A Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (szövetségi bevándorlási és menekültügyi hivatal, Németország; a továbbiakban: szövetségi hivatal) ezért arra kérte az Olasz Köztársaságot, hogy vegye át RL-t és QS-t. E kérelemre nem érkezett válasz.

10 Ezt követően a szövetségi hivatal 2022. március 31-i és április 19-i határozatával a 2023. december 19-i törvénnyel módosított menedékjogról szóló törvény 29. §-a (1) bekezdése 1. pontjának a) alpontja alapján mint elfogadhatatlant elutasította RL és QS menedékjog iránti kérelmeit azzal az indokkal, hogy az Olasz Köztársaság felelős a menedékjog iránti kérelmeik megvizsgálásáért. Elrendelte továbbá e kérelmezők Olaszországba való kitoloncolását.

11 RL és QS e határozatokkal szemben keresetet indított a Verwaltungsgericht Düsseldorf (düsseldorfi közigazgatási bíróság, Németország) előtt. 2022. április 25-i és 29-i végzésével e bíróság elrendelte e keresetek halasztó hatályát. 2022. május 11-i és 13-i ítéleteivel hatályon kívül helyezte az említett határozatokat.

12 A Németországi Szövetségi Köztársaság fellebbezést nyújtott be ezen ítéletekkel szemben az Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalenhez (Észak-Rajna-Vesztfália tartomány közigazgatási felsőbírósága, Németország), a kérdést előterjesztő bírósághoz.

13 A folyamatban lévő fellebbezések során az olasz dublini egység 2022. december 5-én körlevelet küldött valamennyi dublini egységnek. E levél szövege a következő volt:

„Értesítjük, hogy a rendelkezésre álló befogadó létesítmények hiányához kapcsolódó, hirtelen felmerült technikai okok miatt a tagállamokat arra kérjük, hogy – a kísérő nélküli kiskorúak családegyesítését érintő esetek kivételével – holnaptól ideiglenesen függesszék fel az Olaszország felé irányuló átadásokat.

A felfüggesztés tartamára vonatkozóan hamarosan további részletes információkat fogunk közölni.”

14 2022. december 7-én az olasz dublini egység egy második körlevelet küldött. Ennek értelmében:

„A jelen tájékoztatás a korábbi, december 5-i, arra vonatkozó közleményt követi, hogy az átadások – a kísérő nélküli kiskorúak családegyesítését érintő esetek kivételével – a rendelkezésre álló befogadó létesítmények hiánya miatt felfüggesztésre kerülnek.

A tengeren és a szárazföldön érkezők jelentős száma miatt e tekintetben közöljük, hogy szükségessé vált a harmadik országbeli állampolgárok befogadására vonatkozó tevékenységek átütemezése, figyelembe véve a rendelkezésre álló befogadóhelyek hiányát is.”

15 2023. június 21-i végzéseivel a kérdést előterjesztő bíróság elutasította a jelen ítélet 12. pontjában említett fellebbezéseket. Úgy ítélte meg, hogy a „Dublin III” rendelet 3. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdése alapján a Németországi Szövetségi Köztársaság vált felelőssé RL és QS menedékjog iránti kérelmeinek megvizsgálásáért, mivel nem lehetett e kérelmezőket Olaszországnak átadni.

16 E végzéseket a Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság, Németország) hatályon kívül helyezte, és az ügyeket új vizsgálat és új határozat meghozatala céljából visszautalta a kérdést előterjesztő bíróság elé.

17 Ennek keretében e bíróság megjegyzi, hogy a „Dublin III” rendelet rendelkezéseinek megfelelően az Olasz Köztársaság a szóban forgó menedékjog iránti kérelmek megvizsgálásáért felelős tagállam. E kérelmeket tehát mint elfogadhatatlanokat el lehetett utasítani, hacsak – a menekültügyi eljárás és a nemzetközi védelmet kérelmezőkre vonatkozó befogadási feltételek olaszországi „rendszerszintű hiányosságai” miatt, amelyek a Charta 4. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmód kockázatával járnak – a Németországi Szövetségi Köztársaság nem vált az e rendelet 3. cikke (2) bekezdésének második és harmadik albekezdése értelmében felelős tagállammá.

18 Márpedig az említett bíróság úgy véli, hogy tisztázni kell az említett rendelet 3. cikke (2) bekezdésének második albekezdése értelmében vett „rendszerszintű hiányosságok” fogalmának értelmezését. A kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy rendszerszintű hiányosságoknak minősül-e az, ha a felelős tagállam határozatlan időre megtagadja a nemzetközi védelmet kérelmezők átvételét vagy visszavételét, az egyedi esetek ritka kivételével.

19 A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint erre igenlő választ kell adni. Véleménye szerint az Olasz Köztársaság azáltal, hogy szándékosan megtagadja a menedékkérők átvételét vagy visszavételét, eleve megtagadja tőlük a menekültügyi eljáráshoz való hozzáférést és a befogadást.

20 Arra az esetre azonban, ha az említett kérdésre nemleges választ kell adni, e bíróság arra keresi a választ, hogy hogyan értékelheti a rendszerszintű hiányosságok fennállását abban az esetben, ha a felelős tagállam megtagadja a menedékkérők átvételét vagy visszavételét. Ilyen esetben ugyanis lehetetlen a menekültügyi eljárással és a menedékkérőkre vonatkozó befogadási feltételekkel kapcsolatos, ezen értékeléshez szükséges objektív, megbízható, pontos és kellően aktuális adatok összegyűjtése.

21 E körülmények az Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Észak-Rajna-Vesztfália tartomány közigazgatási felsőbírósága) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a [»Dublin III«] rendelet 3. cikke (2) bekezdésének második albekezdését, hogy a felelősnek kijelölt tagállamban a menekültügyi eljárásnak és a kérelmezőkre vonatkozó befogadási feltételeknek rendszerszintű hiányosságai vannak, aminek eredményeként [a Charta] 4. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmód kockázata áll fenn, ha e tagállam az átvételek államilag elrendelt felfüggesztése miatt főszabály szerint határozatlan időre megtagadja a menedékkérők befogadását, illetve visszavételét?

2) Az 1. kérdésre adott nemleges válasz esetén: úgy kell-e értelmezni a [»Dublin III«] rendelet 3. cikke (2) bekezdésének második albekezdését, hogy a tényállás tisztázására vonatkozó, a menekültügyi eljárással és az átadandó kérelmezőre vonatkozó befogadási feltételekkel kapcsolatban objektív, megbízható, pontos és kellően aktuális adatok megállapítását megkövetelő uniós jogi előírások korlátozását jelenti, ha az eljáró bíróság nem jut hozzá ezekhez az adatokhoz, hanem csupán hipotetikus tényállást tud megállapítani, mivel az érintett tagállam az átvételek államilag elrendelt felfüggesztése miatt főszabály szerint határozatlan időre megtagadja a menedékkérők befogadását, illetve visszavételét?”

A Bíróság előtti eljárás

22 A Bíróság elnöke a 2024. április 25-i határozatával az eljárás írásbeli és a szóbeli szakaszának lefolytatása, valamint az ítélet meghozatala céljából egyesítette a C-185/24. és C-189/24. sz. ügyeket.

23 A Bíróság elnöke ugyanezen a napon úgy határozott, hogy a jelen ügyeket soron kívül kell elbírálni.

24 A Bíróság elnöke 2024. június 7-i végzésével elutasította a kérdést előterjesztő bíróság arra irányuló kérelmét, hogy a jelen ügyekben a Bíróság eljárási szabályzata 105. cikke szerinti gyorsított eljárást alkalmazzák.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az elfogadhatóságról

25 Az olasz kormány a második kérdés elfogadhatatlanságára hivatkozik, amennyiben az tisztán hipotetikus jellegű, mivel az Olaszországba irányuló átadások felfüggesztésének indokait illetően téves előfeltevésen alapul, és ellentétes a kölcsönös bizalom elvével.

26 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróság által meghatározott jogszabályi és ténybeli keretben felvetett – a helytállóságot illetően a Bíróság által nem vizsgálható –, az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A nemzeti bíróság által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelemről való határozathozatalt a Bíróság csak abban az esetben tagadhatja meg, ha nyilvánvaló, hogy az uniós jog kért értelmezése nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a feltett kérdéseket hasznosan megválaszolja (2024. június 18-i Bundesrepublik Deutschland [A menekült jogállást elismerő határozat hatása] ítélet, C-753/22, EU:C:2024:524, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

27 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekből egyértelműen kitűnik, hogy a második kérdés valóban az alapeljárások szempontjából releváns uniós jogi normák értelmezésére vonatkozik. Ezenkívül, mivel a kérdést előterjesztő bíróság saját felelősségére állapítja meg az alapeljárások jogi és ténybeli hátterét, a Bíróságnak nem feladata az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek alapjául szolgáló előfeltevések vizsgálata.

28 Következésképpen a második kérdés elfogadható.

Az ügy érdeméről

29 Az együttesen vizsgálandó két kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a „Dublin III” rendelet 3. cikke (2) bekezdésének második albekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy megállapítható, hogy az e rendelet III. fejezetében előírt feltételek alapján felelősnek kijelölt tagállamban a menekültügyi eljárásnak és a nemzetközi védelmet kérelmezőkre vonatkozó befogadási feltételeknek rendszerszintű hiányosságai vannak, aminek eredményeként a Charta 4. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmód kockázata áll fenn, pusztán amiatt, hogy e tagállam egyoldalúan felfüggesztette e kérelmezők átvételét és visszavételét. Nemleges válasz esetén e bíróság azt kérdezi, hogy ilyen esetben milyen tényezők alapján állapíthatja meg az ilyen hiányosságok fennállását.

30 Emlékeztetni kell arra, hogy az uniós jog azon az alapvető előfeltevésen alapul, amely szerint minden tagállam osztozik az összes többi tagállammal az Európai Unió alapjául szolgáló számos közös értékben, és elismeri, hogy azok osztják ezen értékeket vele, amint azt az EUSZ 2. cikk kimondja. Ezen előfeltevés maga után vonja és igazolja a tagállamok közötti kölcsönös bizalom fennállását ezen értékek elismerése, és így az azokat végrehajtó uniós jog tiszteletben tartása tekintetében, valamint a tekintetben, hogy a tagállamok jogrendjei képesek a Chartában, különösen annak az 1. és 4. cikkében elismert alapvető jogok kapcsán egyenértékű és tényleges védelmet nyújtani, amely rendelkezések az Uniónak és tagállamainak az egyik alapvető értékét fejezik ki, nevezetesen az emberi méltóságot, amely magában foglalja többek között az embertelen és megalázó bánásmód tilalmát. (lásd ebben az értelemben: 2019. március 19-i Jawo ítélet, C-163/17, EU:C:2019:218, 80. pont; 2024. február 29-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Kölcsönös bizalom átadás esetén] ítélet, C-392/22, EU:C:2024:195, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

31 A tagállamok közötti kölcsönös bizalom elvének alapvető jelentősége van az uniós jogban, mivel lehetővé teszi egy belső határok nélküli térség létrehozását és fenntartását. Pontosabban a kölcsönös bizalom elve, különösen a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség tekintetében mindegyik államtól megköveteli, hogy – kivételes körülményektől eltekintve – úgy tekintse, hogy az összes többi tagállam tiszteletben tartja az uniós jogot, és különösen az uniós jog által elismert alapvető jogokat (2019. március 19-i Jawo ítélet, C-163/17, EU:C:2019:218, 81. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2024. február 29-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Kölcsönös bizalom átadás esetén] ítélet, C-392/22, EU:C:2024:195, 44. pont).

32 Következésképpen a közös európai menekültügyi rendszer, különösen pedig a „Dublin III” rendelet összefüggésében vélelmezni kell, hogy a nemzetközi védelem kérelmezőivel kapcsolatos bánásmód minden tagállamban megfelel a Charta, a menekültek helyzetére vonatkozó, 1967. január 31-én New Yorkban aláírt és 1967. október 4-én hatályba lépett jegyzőkönyvvel kiegészített, 1954. április 22-én hatályba lépett, a menekültek helyzetére vonatkozó, 1951. július 28-án Genfben aláírt egyezményben (Recueil des traités des Nations unies [1954], 189. kötet, 150. o., 2545. sz.; kihirdette: az 1989. évi 15. tvr.), valamint az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény (kihirdette: az 1993. évi XXXI. törvény) követelményeinek (lásd ebben az értelemben: 2019. március 19-i Jawo ítélet, C-163/17, EU:C:2019:218, 82. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2024. február 29-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Kölcsönös bizalom átadás esetén] ítélet, C-392/22, EU:C:2024:195, 45. pont).

33 Nem zárható azonban ki, hogy a gyakorlatban ez a rendszer egy adott tagállamban súlyos működési nehézségekkel szembesül, és így komoly veszélye áll fenn annak, hogy a nemzetközi védelmet kérelmezők az e tagállamnak történő átadásuk esetén alapvető jogaikkal összeegyeztethetetlen bánásmódban részesülnek (2019. március 19-i Jawo ítélet, C-163/17, EU:C:2019:218, 83. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2024. február 29-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Kölcsönös bizalom átadás esetén] ítélet, C-392/22, EU:C:2024:195, 46. pont).

34 Így a „Dublin III” rendelet 3. cikke (2) bekezdésének második albekezdése értelmében egy nemzetközi védelmet kérelmező személy nem adható át a kérelme megvizsgálásáért felelős tagállamnak, amennyiben megalapozott okokból feltételezhető, hogy a kérelmezőt az e tagállamban a menekültügyi eljárás és a kérelmezőkre vonatkozó befogadási feltételek vonatkozásában fennálló rendszerszintű hiányosságok miatt a nemzetközi védelmet kérelmező személyt ebben a tagállamban a Charta 4. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmód fenyegetné (2024. február 29-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Kölcsönös bizalom átadás esetén] ítélet, C-392/22, EU:C:2024:195, 47. pont). E rendelet 3. cikke (2) bekezdése második és harmadik albekezdésének megfelelően ilyen helyzetben a felelős tagállam meghatározására vonatkozó eljárást lefolytató tagállam lesz a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam, ha az e rendelet III. fejezetében kifejtett feltételek vizsgálatának lefolytatását követően megállapítja, hogy a kérelmező átadása nem lehetséges az e feltételek alapján kijelölt tagállamnak sem, illetve annak az első tagállamnak sem, amelyben a kérelem benyújtásra került (2019. március 19-i Jawo ítélet, C-163/17, EU:C:2019:218, 86. pont).

35 Márpedig a „Dublin III” rendelet 3. cikke (2) bekezdésének második albekezdéséből egyértelműen az következik, hogy csak azok a „rendszerszintű hiányosságok” zárják ki az átadást, „aminek eredményeként [a Charta] 4. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmód kockázata áll fenn”. E rendelkezés tehát két kumulatív feltételt határoz meg (lásd ebben az értelemben: 2024. február 29-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Kölcsönös bizalom átadás esetén] ítélet, C-392/22, EU:C:2024:195, 57. és 58. pont).

36 E feltételek közül az első, amely a „rendszerszintű hiányosságok” fennállására vonatkozik, akkor teljesül, ha a szóban forgó hiányosságok továbbra is fennállnak, és általánosságban érintik a nemzetközi védelmet kérelmezőkre, vagy legalábbis azok bizonyos csoportjaira együttesen alkalmazandó menekültügyi eljárást és befogadási feltételeket (lásd ebben az értelemben: 2024. február 29-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Kölcsönös bizalom átadás esetén] ítélet, C-392/22, EU:C:2024:195, 59. pont).

37 E hiányosságoknak egyébiránt a súlyosság különösen jelentős mértékét kell elérniük, amely a szóban forgó adatok összességétől függ. A súlyosság akkor éri el ezt a mértéket, ha a valamely tagállam hatóságai által tanúsított közöny azzal a következménnyel jár, hogy az állami támogatástól teljes mértékben függő személy – akaratától és személyes választásától függetlenül – súlyos anyagi nélkülözéssel szembesül, amelyben képtelen legalapvetőbb szükségleteit kielégíteni, mint például az étkezést, a tisztálkodást, valamint a lakhatást, és ez fizikai vagy lelki egészségének sérelmével vagy állapotának az emberi méltósággal összeegyeztethetetlen romlásával jár. Az említett mérték tehát nem kerül elérésre olyan helyzetekben, amelyeket akár jelentős nélkülözés vagy az érintett személy életkörülményeinek jelentős romlása jellemez, amennyiben azok nem járnak olyan súlyos anyagi nélkülözéssel, amely az érintett személyt az embertelen vagy megalázó bánásmódhoz hasonlíthatóan súlyos helyzetbe

sodorja (lásd ebben az értelemben: 2019. március 19-i Jawo ítélet, C-163/17, EU:C:2019:218, 91–93. pont; 2019. november 13-i Hamed és Omar végzés, C-540/17 és C-541/17, EU:C:2019:964, 39. pont).

38 Az ilyen bánásmód veszélyének fennállására vonatkozó második feltétel tehát akkor teljesül, ha e rendszerszintű hiányosságok azzal a kockázattal járnak, hogy az érintettet a Charta 4. cikkével ellentétes bánásmódnak teszik ki (lásd ebben az értelemben: 2024. február 29-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Kölcsönös bizalom átadás esetén] ítélet, C-392/22, EU:C:2024:195, 62. pont).

39 Ami e feltételeknek az átadásra vonatkozó határozattal szembeni kereset tárgyában eljáró bíróság általi értékelését illeti, a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy amennyiben e bíróság az ilyen veszély fennállásának megállapításához az érintett személy által szolgáltatott információkkal rendelkezik, e bíróság köteles objektív, megbízható, pontos és kellően aktuális adatok alapján, valamint az uniós jog által biztosított alapvető jogok védelmi szintjére tekintettel értékelni, hogy a „Dublin III” rendelet 3. cikke (2) bekezdésének második albekezdésében foglalt két feltétel teljesül-e (lásd ebben az értelemben: 2019. március 19-i Jawo ítélet, C-163/17, EU:C:2019:218, 90. pont; 2023. november 30-i Ministero dell’Interno és társai ítélet [Közös tájékoztató füzet – Közvetett visszaküldés] ítélet, C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 és C-328/21, EU:C:2023:934, 136. pont). Ezenkívül e bíróságnak saját kezdeményezésére figyelembe kell vennie a tudomására jutott releváns információkat a „Dublin III” rendelet 3. cikke (2) bekezdése második albekezdésének alkalmazásáról való döntés során (lásd ebben az értelemben: 2024. február 29-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Kölcsönös bizalom átadás esetén] ítélet, C-392/22, EU:C:2024:195, 77. pont).

40 Ezen ítélkezési gyakorlatból következik, hogy – amint arra az Európai Bizottság és a Bírósághoz észrevételeket benyújtó valamennyi kormány rámutatott – a menekültügyi eljárás és a befogadási feltételek olyan rendszerszintű hiányosságai, amelyek a kérelmezőt embertelen vagy megalázó bánásmód komoly veszélyének teszik ki, nem vélelmezhetők pusztán az alapján, hogy a felelős tagállam egyoldalúan és a közös európai menekültügyi rendszer keretében rá háruló kötelezettségek megsértésével bejelentette, hogy felfüggeszti a nemzetközi védelmet kérelmezőknek a területére történő átadását, és ezáltal az e kérelmezők átvételére és visszavételére irányuló eljárásokat. Éppen ellenkezőleg, az ilyen rendszerszintű hiányosságok és az ilyen kockázat fennállása csak objektív, megbízható, pontos és kellően aktuális adatokon alapuló konkrét elemzés alapján állapítható meg.

41 Ezt az értelmezést megerősítik a „Dublin III” rendelet céljai, amelyek többek között a felelős tagállam meghatározására vonatkozó világos és működőképes módszer megállapítására és a menedékkérők tagállamok közötti továbbutazásának a megakadályozására irányulnak (2023. november 30-i Ministero dell’Interno és társai [Közös tájékoztató füzet – Közvetett visszaküldés] ítélet, C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 és C-328/21, EU:C:2023:934, 141. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

42 Márpedig a „Dublin III” rendelet III. fejezetében előírt feltételek alapján felelősként kijelölt tagállam nem mentesülhet az e rendelet alapján rá háruló kötelezettségek alól egyszerű egyoldalú bejelentés útján, mivel ez a lehetőség e feltételek figyelmen kívül hagyását eredményezné, és így veszélyeztetné az említett rendelet által létrehozott rendszer megfelelő működését. Ezenkívül, ha úgy lehetne tekinteni, hogy az ilyen egyoldalú bejelentésből a menekültügyi eljárás és a kérelmezőkre vonatkozó befogadási feltételek olyan rendszerszintű hiányosságaira lehet következtetni, amelyek eredményeként az embertelen vagy megalázó bánásmód olyan komoly

veszélye áll fenn, amely megakadályozza a nemzetközi védelmet kérelmezők felelős tagállamnak való átadását, és amely a felelősség e tagállamról a továbbutazás szerinti tagállamra való átszállását eredményezi, ilyen továbbutazásra bátoríthatna arra ösztönözve a kérelmezőket, hogy folytassák migrációs útvonalukat egy másik tagállamba, amely számukra kedvezőbb feltételeket kínál.

43 Következésképpen az a körülmény, hogy a „Dublin III” rendelet III. fejezetében megállapított feltételek alapján felelősnek kijelölt tagállam egyoldalúan felfüggesztette a nemzetközi védelmet kérelmezők átvételét és visszavételét, önmagában nem igazolhatja a menekültügyi eljárás és a nemzetközi védelmet kérelmezőkre vonatkozó befogadási feltételek e tagállamban fennálló olyan rendszerszintű hiányosságainak az e rendelet 3. cikke (2) bekezdésének második albekezdése alapján történő megállapítását, amelyek eredményeként a Charta 4. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmód kockázata áll fenn.

44 Következésképpen még ilyen esetben is az átadásra vonatkozó határozattal szembeni kereset tárgyában eljáró bíróságnak kell értékelnie az ilyen rendszerszintű hiányosságok fennállását és a Charta 4. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmód kockázatát a jelen ítélet 35–39. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat által pontosított feltételeket szem előtt tartva.

45 E tekintetben, a kérdést előterjesztő bíróság által felvetett kérdésekre tekintettel hozzá kell tenni, hogy bár ez az értékelés, amelynek objektív, megbízható, pontos és kellően aktuális adatokon kell alapulnia, szükségszerűen magában foglal egy előretekintő vetületet, mivel a hatáskörrel rendelkező bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az érintett egyén az átadás időpontjában, a menekültügyi eljárás során vagy annak végén milyen kockázatoknak van kitéve (lásd ebben az értelemben: 2019. március 19-i Jawo ítélet, C-163/17, EU:C:2019:218, 88. pont; 2023. november 30-i Ministero dell’Interno és társai ítélet [Közös tájékoztató füzet – Közvetett visszaküldés] ítélet, C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 és C-328/21, EU:C:2023:934, 135. pont), ez nem lehetetlen, és nem is pusztán hipotetikus jellegű.

46 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából ugyanis kitűnik, hogy az átadásra vonatkozó határozattal szembeni kereset tárgyában eljáró bíróság az említett értékelés céljából figyelembe vehet minden rendelkezésre álló dokumentumot, mint adott esetben a nemzetközi nem kormányzati szervezetek rendszeres és egybehangzó jelentéseit, amelyek rámutatnak az érintett tagállamban a közös európai menekültügyi rendszer alkalmazása során felmerülő gyakorlati nehézségekre, az Egyesült Nemzetek menekültügyi főbiztosa által kibocsátott dokumentumokat, valamint a „Dublin III” rendeleten alapuló rendszer végrehajtásával összefüggésben keletkezett dokumentumokat és információcserét (lásd analógia útján: 2011. december 21-i N. S. és társai ítélet, C-411/10 és C-493/10, EU:C:2011:865, 90. és 91. pont), így meg tudja állapítani az ilyen rendszerszintű hiányosságok és a Charta 4. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmód veszélyének fennállását.

47 A fenti indokok összességére tekintettel az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a „Dublin III” rendelet 3. cikke (2) bekezdésének második albekezdését úgy kell értelmezni, hogy:

– nem állapítható meg, hogy az e rendelet III. fejezetében előírt feltételek alapján felelősnek kijelölt tagállamban a menekültügyi eljárásnak és a nemzetközi védelmet kérelmezőkre vonatkozó befogadási feltételeknek rendszerszintű hiányosságai vannak, aminek eredményeként a Charta 4. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmód kockázata áll fenn, pusztán amiatt, hogy e tagállam egyoldalúan felfüggesztette e kérelmezők átvételét és visszavételét;

– ez csak a releváns adatok összességének objektív, megbízható, pontos és kellően aktuális adatok alapján történő elemzése nyomán állapítható meg.

A költségekről

48 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

Az egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2013. június 26-i 604/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 3. cikke (2) bekezdésének második albekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

nem állapítható meg, hogy az e rendelet III. fejezetében előírt feltételek alapján felelősnek kijelölt tagállamban a menekültügyi eljárásnak és a nemzetközi védelmet kérelmezőkre vonatkozó befogadási feltételeknek rendszerszintű hiányosságai vannak, aminek eredményeként az Európai Unió Alapjogi Chartájának 4. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmód kockázata áll fenn, pusztán amiatt, hogy e tagállam egyoldalúan felfüggesztette e kérelmezők átvételét és visszavételét.

Ez csak a releváns adatok összességének objektív, megbízható, pontos és kellően aktuális adatok alapján történő elemzése nyomán állapítható meg.

Aláírások